

Погребняк А.Ю.

к.е.н., доцент

Тигранян А.

КПІ ім. Ігоря Сікорського

ВПЛИВ КРИЗОВИХ ЯВИЩ НА ВАРТІСТЬ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В умовах сучасної економіки необоротні активи підприємств є одним із основних елементів капіталу, що відображає довгострокову інвестиційну політику та рівень фінансової стабільності компаній. Ефективне управління необоротними активами є важливим аспектом стійкості підприємств у кризових умовах.

З 2019 по 2023 рік економіка України зазнала значних кризових потрясінь, які суттєво вплинули на різні аспекти діяльності підприємств, зокрема на балансову вартість їхніх необоротних активів. До таких кризових факторів можна віднести глобальну пандемію COVID-19, інфляційні процеси, політичну нестабільність, військовий конфлікт та інші макроекономічні явища. Вплив цих факторів, часто негативний, спричиняв падіння вартості активів, посилення інфляційного тиску та зміни в обсягах виробництва.

Вплив пандемії: пандемія призвела до закриття або обмеження діяльності багатьох підприємств, що суттєво вплинуло на виробничі галузі, транспорт та торгівлю. Як наслідок, відбулося падіння вартості акцій та зниження обсягів капіталовкладень.

Вплив військового конфлікту: ринки постраждали через невизначеність, втрату довіри інвесторів, а також прями руйнування об'єктів інфраструктури та виробничих потужностей. Падіння обсягів експорту та обмежений доступ до капіталу призвели до різкого скорочення активності підприємств у питаннях накопичення капіталу та капітальних інвестицій.

Вплив інфляції: інфляційні процеси спричинили зростання цін на сировину, матеріали, енергоносії та інші витрати, що зменшило прибутковість підприємств і знизило рівень інвестиційної привабливості, що також мало вплив на формування необоротних активів підприємств.

Далі будуть наведені статистичні показники загальної балансової вартості необоротних активів великих та середніх підприємств України за період 2019-2023 років станом на 31 березня щороку.

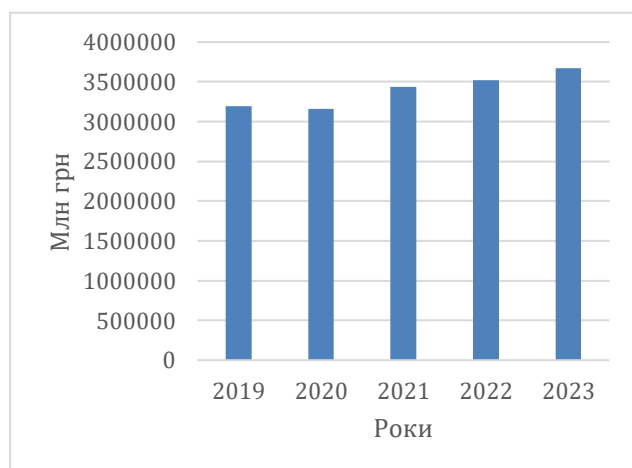

Рис. 1 – Балансові показники необоротних активів за роками у національній валюті
Джерело: складено автором на основі [1], [2].

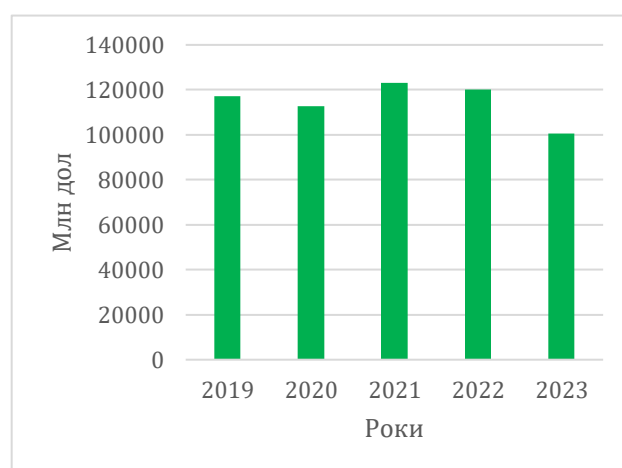

Рис. 2 – Балансові показники необоротних активів за роками у доларах США

Наведені показники у доларах США дозволяють об'єктивніше проаналізувати стан вартості необоротних активів українських підприємств. Очевидно, це пов'язано з нестабільністю курсу гривні на вказаному часовому проміжку.

На першому часовому відрізку (2019-2020) простежується незначне зменшення показника у національній валюті (майже на 1 %) та більш суттєве у доларах США (майже на 4 %). Це можна пояснити очікуваннями глобальної пандемії у перші місяці 2020 року.

На другому часовому відрізку (2020-2021) простежується значне збільшення показника як у національній валюті (на 8,6 %), так і у доларах США (на 9,3 %). На думку автора, варто звернути увагу на більш жваве зростання відсоткового показника у доларі США, ніж у гривні, що може свідчити про укріплення національної валюти у дані дослідження. Така залежність може бути зумовлена істотним здешевленням гривні у березні 2020 року в передчутті всесвітньої кризи через пандемію та стабільним відновленням економіки та національної валюти у 2021 році.

На другому часовому відрізку (2021-2022) простежується незначне збільшення показника у національній валюті (на 2,5 %), але у доларах США зменшення (на 2,3 %). Така розбіжність зумовлена різким здешевленням гривні напередодні початку військових дій та інфляцією.

На четвертому відрізку (2022-2023) спостерігається найбільша розбіжність між зростанням показника у національній валюті (на 4,4 %) та істотним спадом у доларах США (на 16,5 %). Це пояснюється корекцією курсу гривні до долара на 25% у липні 2022 року Національним банком України та інфляцією.

Загальна динаміка необоротних активів підприємств України в цей період свідчить про вплив кількох ключових кризових явищ. Пандемія призвела до короточасного зниження активів, а економічна нестабільність, викликана військовими діями, вплинула на активи сильніше, особливо в доларовому еквіваленті через девальвацію гривні. У гривнях спостерігається зростання, яке частково відображає інфляцію та номінальне підвищення вартості активів.

Підсумовуючи, можна зазначити, що підприємства намагаються підтримувати або навіть нарощувати необоротні активи, проте це зростання є нестійким та залежить від зовнішнього економічного впливу.

Передік посилань:

1. Державна служба статистики України, URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/fin/fin_new/arh_noa_ved_24u.htm.
2. Національний банк України, URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerates>.
3. Савченко О.В., Нетреба А. Наслідки впливу коронакризи на підприємництво в Україні. Режим доступу: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/03/en2021-6-t2-28.pdf>.
4. Pohrebniak Anna, Derhaliuk Marta, Syvashova Vladyslava Analysis of the financial crisis in Ukraine «Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»». No 30, 2024. С.61-65. <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/314259/305143> <https://doi.org/10.20535/2307-5651.30.2024.313038>